

Pas på dig selv

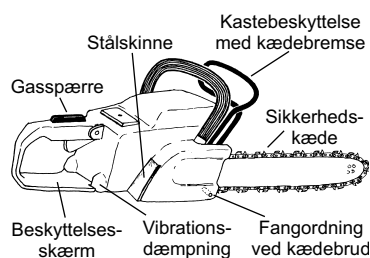
Den officielle ulykkesstatistik placerer skovarbejde som et af de farligste erhverv. Professionelle skovarbejdere betragter da også med undren det glade folkefærd, som hver weekend i vinterhalvåret bemægtiger sig skoven iført havehandsker, kondisko, gamle jakker og reklamekasketter. Dersom ulykker fra dette folkefærd blev medtaget, ville ulykkesstatistikken vise et uhyggeligt opsving.

Af Frans Theilby

Langt de fleste ulykker ved oparbejdning af brænde kan henføres til motorsaven, så her bør man stille særlige krav til såvel sav som sikkerhedsudstyr.

En motorsav med en motor på 40-50 ccm, monteret med et 13 tommer sværd vil være velegnet til de fleste arbejdsopgaver. Den er ligeledes velegnet til opskæring af hjemkøbt brænde, selv om el-kædesaven er mere velegnet i boligkvarterer.

Alle nye save skal være typegodkendte. Typegodkendelsen er en garanti for, at saven er forsynet med lovbefalede sikkerhedsanordninger som kaste-

Figur 1. Sikkerhedsanordninger på motorsaven. Ordningerne er lovbefalede bortset fra sikkerhedskæden og vibrationsdæmpningen.

beskyttelse med indbygget kædebremse, gasspærre og højrehåndsbeskyttelse samt fangtap til beskyttelse ved kædebrud (se figur 1).

Det er i øvrigt forbudt at sælge eller udleje ikke typegodkendte save. Vær ligeledes opmærksom på, at aldersgrænsen for brug af motorsav er 18 år.

Sørg for, at kæden er en sikkerhedskæde, hvorved faren for "kast" reduceres. Sikkerhedskæden skærer ikke dårligere og er ikke dyrere end almindelige kæder (se figur 2).

Undlad at købe billige tilbuds-kæder, da de ofte er af dårligere materiale og strækker sig efter kort tids brug.

Vælg den professionelle

Går man til en professionel forhandler af motorsave, kan man få råd og vejledning med hensyn til vedligeholdelse, filing og skæreteknik. En sav i den omtalte størrelse vil typisk koste 3-5.000 kroner, men ofte kan man få en renoveret professionel sav til 2-3.000 kroner.

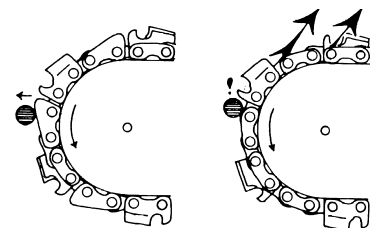
Med en sådan sav vil man være langt bedre stillet end med en hobbysav i samme prisklasse.

Hobbysavene forhandles typisk hos isenkræmmere og større varehuse. Instruksen disse steder indskrænker sig oftest til den medfølgende brugsanvisning, og går saven i stykker, må man indstille sig på at være uden sav i et par uger, idet saven skal ind og repareres hos importøren.

Hos den professionelle forhandler kan man få saven repareret fra dag til dag, eller eventuelt få stillet en lånesav til rådighed. Her kan man også købe den personlige sikkerhedsudrustning.

Sikkerhedsudrustning

At man benytter personlig sikkerhedsudstyr ved arbejdet i

Figur 2. Til venstre sikkerhedskæde, til højre standardkæde i en situation, hvor der er stor risiko for "kast", fordi saven kommer i for voldsom kontakt med grenen.

Figur 3 (til venstre). Kombiværn - en kombination af hjelm, høreværn og øjenværn.

Figur 4 (nedenfor). Udskiftelig vulst til høreklap.

Figur 5 (til højre). Motorsavskæde blokeret af indlæg i sikkerhedsbukser.

skoven bør være en selvfølge - også selv om arbejdet kun er af kortere varighed. Sikkerhedsudrustningen bør omfatte:

- sikkerhedshjelm
- høreværn
- øjenværn
- handsker
- sikkerhedsbukser
- sikkerhedsstøvler
- forbindingspakke

Sikkerhedshjelmen beskytter mod nedfaldende grene og giver tillige et udmærket fæste for høre- og øjenværn.

Hjelmen bør være godkendt som klasse B-hjelm, det vil sige en hjelm med en betydelig stivhed. Godkendelsesmærkningen sidder indvendig i hjelmen, hvor også produktionsåret er angivet. Indtrækket i hjelmen bør være fremstillet af et materiale, som er behageligt at bære, også når man sveder. Det kan for eksempel være tekstil eller et blødt kunstmateriale.

Nakkebåndet bør gå så langt ned i nakken, at hjelmen sidder ordentlig fast på hovedet, også når man bukker sig. Vær i øvrigt opmærksom på, at de fleste fabrikater kan fås i 2-3 størrelser.

Hjelme med ventilationshuller er at foretrække, men man skal være opmærksom på, at man ikke selv må lave hullerne.

Høreværn

Høreværnet fås som kopper eller propper. "Det eneste effektive høreværn er et som bruges". Derfor er det vigtigt at vælge en type, som komfortmæssigt passer én.

Motorsavens støjniveau er på over 100 decibel, og brugen af høreværn er derfor absolut påkrævet. Foretrækker man ørepropper er propper af skumplast de mest behagelige og de mest effektive.

Ørekopperne har den mest effektive dæmpning i motorsavens frekvensområde og kan i de fleste tilfælde kombineres med hjelmen (se figur 3). For at kappen skal slutte tæt til hovedet er det nødvendigt, at vulsten er både blød og elastisk. Samtidig skal den have en

Gode råd:

- Skær aldrig med øverste del af sværdspidsen
- Hav altid stor fart på kæden, når den sættes an mod træet.
- Hold med venstre hånds tommelfinger under håndtagsbøjlen.
- Hold begge hænder på saven, når kæden kører.
- Sørg for at kæden altid står stille i tomgang.
- Afprøv kædebremsen jævnlige
- Sørg altid for sikkert fodfæste.
- Undlad at "holde" på træet med en fod.

sådan tykkelse, at den ikke klemmes flad. Vulsten bliver med tiden stiv, hvorved kappens dæmpningsevne forringes. Hygiejnesæt med udskiftelig vulst fås til næsten alle typer kopper (se figur 4).

Øjenværn

Øjenværn fås som briller eller visir til montage på hjelmen. Visirløsningen er at foretrække, idet man så altid har øjenværnet med.

Visiret beskytter mod savspåner og barkstumper, der slynges mod ansigtet. Udgangshastigheden for disse partikler er den samme som kædehastigheden, og de største kan forårsage skader på hornhinden. Øjenværn af trådned bør fore-

trækkes idet øjenværn af glas eller plastik hurtig bliver tilsmudsede og ridsede. Endvidere opstår der ofte dugdannelse på disse materialer.

Øjenværnet bør ligeledes anvendes ved brug af kløvningmaskiner.

Handsker

Handsker bør altid anvendes ved arbejde med motorsav for at dæmpe vibrationerne fra saven. Brug almindelige kraftige arbejdshandsker i læder og sørg for at have et par ekstra med. Det er ikke rart efter en pause at skulle tage våde arbejdshandsker på. Fingrene bliver hurtigt kolde, og man mister følingen med arbejdet.

Specielle motorsavshandsker er forsynet med et eller flere nylonlag på venstre hånds overside til beskyttelse mod gennemskæring. Disse hand-

Figur 6. Forbindingspakke monteret i hjelmen.

sker er ofte meget dyre, og da de er udformet som vanter med kun tommel- og pegefinger fri, er de klodsede at arbejde med. Hvis man sikrer sig, at kastebeskyttelse og kædebremse fungerer, er det unødvendigt at investere i sådanne handsker.

Bukser

Sikkerhedsbukser består af arbejdsbukser med et indlæg af skærehæmmende materiale. Beskyttelsen går fra vristen og et stykke op over lysken og dækker mindst benets halve omkreds.

Rigtig mange grimme ulykker kunne undgås, hvis blot selvskovere ville investere i sikkerhedsbukser samtidig med indkøbet af saven (se figur 5). Prisen er 600-1.200 kroner, men der skal ikke mange sygedage til, før pengene er tjent ind. Desuden har man så også et par arbejdsbukser i mange andre sammenhænge. Af komfortmæssige hensyn må sikkerhedsbukser af overall-typen eller sikkerhedsbukser med seler anbefales.

Undlad at købe skærebekskyttelse i form af "løse ben" med indlæg. Erfaringerne viser, at de ikke er særligt komfortable og så har de en tendens til at "dreje" på benet.

Fodtøj

Sikkerhedsstøvler er forsynet med tå-hætte af stål og eventuelt skridsikker sål. Støvlen kan være af læder, gummi eller læder med gummibeklædt fod. Af komfortmæssige grunde bør

læderfodtøj foretrækkes frem for gummifodtøj. Dog kan en fiberpelssok forbedre komforten i gummifodtøj væsentligt. Såvel læderstøvler som gummistøvler fås med skærehæmmende indlæg.

Gode sikkerhedsstøvler med skærehæmmende indlæg koster 700-1.000 kroner.

Forbindingspakken bør altid medbringes ved arbejdet i skoven. Pakken skal indeholde en kompresforbinding til standsning af kraftige blødninger. Forbindingspakken kan eventuelt monteres i hjelmen (se figur 6) med dobbeltklæbende tape, så har man den altid med sig under arbejdet.

Motorsavsforhandlere har disse enkeltmandsforbindinger indstøvet i kraftig plastik.

Krav til dig selv

Selv en god motorsav og en fornuftig sikkerhedsudrustning kan ikke erstatte den sunde fornuft og den gode fantasi, som er nødvendig for at undgå ulykker. Så lad derfor være med at overvurdere din kunnen og hold dig fra oparbejdning af stormfældede træer, træer som ligger i spænd eller på anden måde er betænkelige. Det er en opgave for professionelle skovarbejdere. Selv om trædimensionen passer dig fint, så spørg skovfogden, om han ikke har et mindre vanskelig areal.

Undlad at arbejde alene. Kommer du ud for en ulykke, skal andre kunne komme til hjælp hurtigst muligt.

Kan det ikke lade sig gøre, at man arbejder flere sammen, så sørg for at have kontakt til andre på fast aftalte tidspunkter i løbet af dagen - og overhold disse tidspunkter. Medbring eventuel en mobiltelefon som en ekstra sikkerhedsforanstaltning.

Frans Theilby er ansat på Forskningscentret for Skov og Landskab, som er en af de fire partnere i Videntcenter for Halm- og Flisfyring.

Specialist i træpiller og træflis til varmeværker

Vi leverer direkte til værket eller til kaj. Ved levering til kaj kan vi tilbyde særlig favorable priser.

Vi har et af landets største udbud af brænde, briketter, bark, spagnum m.v. til meget fordelagtige priser.

Besøg vor hjemmeside og se vort store udvalg:
www.taastrupbraendesalg.dk

Ring for tilbud
Tåstrup Brændesalg A/S
Tlf.: 4920 2208 - Mobil: 2224 2424

Gas anlæg til Polen

Hedeselskabet er gået i gang med at etablere et anlæg, der skal udnytte biogassen fra en af Europas største lossepladser i Lubna ved den polske hovedstad Warszawa.

Gassen fra lossepladsen skal suges op gennem 80 borer, komprimeres i to indvindingsmoduler og sendes videre til et kraftvarmeanlæg, der på årsbasis kan producere godt 13.000 MWh el og knap 17.000 MWh varme. Gasproduktionen fra de 5-6 millioner tons affald, der findes på pladsen, svarer til godt 3.000 tons olie om året.

Hedeselskabet har tidligere etableret to anlæg, der udnytter gassen fra polske lossepladser og man regner med at etablere yderligere tre anlæg i 2001.